

УДК 343.98

Назаренко П.Г.

канд. юрид. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

ПОНЯТТЯ ТА ЗНАЧЕННЯ ТЕХНІКО-КРИМІНАЛІСТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

Проблеми боротьби зі злочинністю завжди були в центрі уваги вчених-юристів. І сьогодні, з огляду на кількісне зростання злочинності, якісне удосконалення використовуваних засобів та методів злочинної діяльності, набуттям міжнародного характеру, набули особливої актуальності.

Йдеться про такі небезпечні для всього світового співтовариства злочини, як тероризм, захоплення заручників, торгівля людьми, незаконний обіг наркотичних засобів, відмивання незаконно отриманих доходів, контрабанда, кіберзлочини та ін.

У сучасних реаліях, коли перед українською державою надзвичайно гостро постали питання інтеграції у світовий простір, таке завдання актуальне й для вітчизняної юридичної науки, насамперед із яскраво вираженою практичною спрямованістю.

Важко переоцінити значення техніко-криміналістичних засобів в боротьбі зі злочинністю. Вони широко використовуються при огляді місця події, обшуку, слідчому експерименті, інших слідчих діях, а також при проведенні оперативно-розшукових заходів та негласних слідчих (розшукових) діях.

Їх застосування значно підвищує їх ефективність і тому завдання правоохоронних органів зводиться до того, щоб всі ці засоби використовувалися комплексно.

Говорячи про значення техніко-криміналістичних засобів слід перш за все вказати на їх велику роль в підвищенні результативності багатьох слідчих дій. Тільки завдяки їм представляється можливим

виявлення невидимих і мало видимих слідів пальців, мікрооб'єктів, знарядь вчинення злочину, коштовностей, захованих в тайниках, і інших речових доказів, необхідних для встановлення всіх обставин розслідуваної події і доведення винності підозрюваного.

Перш ніж говорити про класифікацію техніко-криміналістичних засобів, слід відмежувати їх від інших видів техніки.

Цільове призначення техніко-криміналістичних засобів полягає в забезпеченні максимальної ефективності передбачених кримінально-процесуальним законодавством слідчих дій, криміналістичних досліджень речових доказів, виявлення умов, які допомагають скоєнню злочинів і розробки рекомендацій щодо їх усунення. Вона досягається шляхом застосування різних приладів, апаратури, інструментів, матеріалів, спеціальних довідників і технічних прийомів (способів, методів, методик) для виявлення, фіксації, вилучення слідів та інших речових доказів, що мають важливе значення для справи.

Суб'єктами застосування техніко-криміналістичних засобів є: слідчий, прокурор, суд, працівники дізнання, експерти-криміналісти. Слідчий, прокурор, суд, працівники дізнання можуть застосовувати зазначену техніку або самостійно, або за допомогою залучених до провадження слідчої дії фахівця-криміналіста.

З урахуванням цих ознак техніко-криміналістичні засоби за походженням можна поділити на три групи:

1) засоби, запозичені із загальної техніки і використовувані в криміналістиці без всяких вимірювань. Це багато вимірювальні прилади (лінійки, рулетки, штангенциркуль, мікромметр, лупи, електрофонові, фотоапарати, звукозаписна, кінознімальна, відеозаписна апаратура і ін.);

2) засоби, запозичені з інших областей науки і техніки та пристосовані для криміналістичних цілей (профілометр, переконструйований для дослідження слідів, лупи, на яких нанесені спеціальні сітки для дослідження папілярних візерунків та ін.);

3) засоби, спеціально розроблені для криміналістичних цілей. Їх дуже багато, наприклад, пересувні криміналістичні лабораторії, спеціальні порівняльні криміналістичні мікроскопи (МСК-1) і багато інших.

Така класифікація техніко-криміналістичних засобів має головним чином організаційне значення. Вона дає лише уявлення про джерела поповнення криміналістичної техніки, напрямки в яких проводиться робота по розширенню її асортименту.

Правоохоронні органи мають у своєму розпорядженні досить більший арсенал техніко-криміналістичних засобів. Криміналістична техніка повинна ефективно впливати на стан боротьби зі злочинністю.

Разом з цим, як показує практика, в питаннях забезпечення правоохоронних органів техніко-криміналістичними засобами, впровадження їх у практичну діяльність, аналіз їх використання значно відстають від вимог сьогодення.

Тому робота з техніко-криміналістичного забезпечення розслідування злочинів повинна бути істотно поліпшена.

Представляється можливим, надати наступне визначення поняттю «техніко-криміналістичне забезпечення досудового розслідування» – це система правових, наукових, організаційних заходів з розробки, впровадження та практичного використання техніко-криміналістичних засобів і наукових методів з метою успішного розкриття, розслідування та попередження злочинів.